

Jens Otto Krags nytårstale

Taler

Jens Otto Krag
Statsminister

Dato

1. januar 1963

Sted

Radiohuset på Rosenørns Allé,
Frederiksberg [radio- og tv-
transmitteret]

Jeg vil gerne sige et par ord om det gamle år – og hvis jeg kan det – lidt om det år, der lige er begyndt.

Det er vist en god skik at begynde med at mindes dem, der gik bort i året, der svandt. Jeg kan ikke nævne alle de mange inden for det danske samfundsliv, som vi må savne, når det nye års mange nye opgaver skal løses.

Må jeg nøjes med at nævne tre navne. Navne, som i særlig grad har medvirket til at skabe respekt om Danmarks navn.

Først vil jeg nævne Niels Bohr. Han har for altid knyttet Danmarks navn til et af de mest fundamentale gennembrud i vor fysisk-naturvidenskabelige erkendelse.

Ved at vise vejen til atomkernens spaltning har han medvirket til al frigøre uanede energimængder – som nu og i fremtiden stilles til rådighed for menneskene – på godt og ondt.

Men videnskabsmanden og forskeren Niels Bohr var kun den ene side af denne rigt udstyrede mands natur. Den anden side var humanisten – jeg havde nær sagt politikerens. Niels Bohr ønskede at gøre sin indflydelse gældende for at sikre freden under atomtidens farlige vilkår. Derfor hans åbne brev af 1956. Bohr troede fast på, at det ville lykkes tværs over alle vanskeligheder – selv om det tager tid.

Den anden, jeg vil nævne, er Mogens Wieth. Endnu få dage før hans død, hørte jeg hans glade, lyse, altid humorbringende stemme i telefonen. Nu havde han besluttet at stille hele sit endnu unge geni til rådighed for den vældige opgave det er at spille Shakespeare på originalsproget – i London. Talentet var der. Mod

manglede ikke. Kun hjertet holdt ikke. Det brast.

Den tredje, jeg vil nævne, er Karen Blixen. En dansk, særpræget begavelse, hvis bøger rækker så langt i rum og så dybt i tid.

Blev hun mon ikke læst mere end nogen anden dansk digter siden H.C. Andersen og Kierkegaard? Og så hendes forunderlige nærhed til Afrika, der fik udtryk i en eventyrlig bog, og som løfter lidt af denne verdensdels hemmeligheder – også for os.

Mens jeg tænkte over disse mindeord, faldt det mig ind, at nutidens store danske rækker deres arv over til eftertiden på en helt anden personlig og direkte måde, end vi har kendt det før.

Vi kan ikke høre Holberg læse op eller se fru Heiberg spille komedie. Eftertiden vil kunne se og høre Karen Blixen, Mogens Wieth og Niels Bohr.

Verdensfreden holdt i 1962. Ja, mere end det: konflikter blev bilagt. Congo- og Katanga-situationen unddrager sig vurdering. Men Laos blev løst. Vest Nyguinea-problemet blev løst. Og mon ikke freden i Algeriet har udløst virkelig tilfredshed hos mange, ikke mindst under nordlige himmelstrøg. Denne mangeårige krig, der i sig indeholdt elementer såvel af national frigørelseskamp som af racestrid og borgerkrig, havde antaget usædvanlig blodige og grusomme former. Godt den er sluttet.

De kinesiske troppers aktive engagement i grænsestriden med Indien så langt fra deres hjemland må rejse undren hos mange. Og vi spørger os selv: er disse asiatiske kæmperiger ikke i en sådan situation, at deres største problemer er inden for landets grænser? Var det ikke bedre at bygge skoler og fabrikker og give ungdommen uddannelse end at rejse hære og føre krig?

Vil det nye frigjorte Asien gøre det gamle, nationalistiske Europas fejl om igen? Slide sig selv op i blodige og kostbare indbyrdes krige? Eller vil de gennem fællesskab tværs over grænserne bygge noget nyt og bedre op – en bedre tilværelse?

De internationale forhandlinger i Geneve har atter gennem et helt års kostbar tid bevæget sig på stedet – uden fremskridt.

Det minder mig om en oversigt, jeg for nylig så i et amerikansk tidsskrift. Der stod:

Internationale forhandlinger om Koreas genforening. Varighed – 17 år: Intet resultat.

Internationale forhandlinger om atomkontrol. Varighed – 16 år: Intet resultat.

Internationale forhandlinger om afrustning. Varighed – 15 år: Intet resultat.

Internationale forhandlinger om Berlin. Varighed – 14 år: Intet resultat.

Internationale forhandlinger om atom-prøve-stop. Varighed – 5 år: Intet resultat.

Betyder det, at disse forhandlinger er spildt tid? Næppe. Jeg tror, det er af væsentlig betydning for fredens muligheder, at der er en stadig kontakt, dialog, forhandling – af personlig-diplomatisk-ansvarlig karakter mellem verdens to modpoler: USA og Sovjet, den vestlige verden og den kommunistiske. Det var kontakter og udveksling af synspunkter af denne karakter, der løste Cuba-konflikten og hindrede en katastrofe.

Danmark vil altid støtte fornuftens rest, opfordre til afspænding gennem forhandling og styrke FN som instrument for folkeretten.

Ingen kan sige med sikkerhed, om vi i 1963 skal opleve Englands og dermed Danmarks og Norges, måske også Irlands tilslutning til fællesmarkedet – men vi håber det.

Vi har i 1963 følt, hvad det koster i landbrugseksport at stå uden for det store markeds fælles landbrugsordning. For det lille område, de fælles ordninger nu omfatter, svarer tabet til 200 mill. kr. pr. år. Når ordningerne, som planlagt, bliver udvidet, vil tabene stærkt forøges – tab i indkomst til landmændene og tab i valuta til landet.

Disse tab kan desværre ikke genoprettes i samarbejde med EFTA (frihandelsområdet) eller ved nordisk samarbejde. Opretholdelsen af vor eksport

sydpå kan kun opnås ved, at vi får anerkendt vor principielle ligeberettigelse som eksportører og sælgere med andre europæiske lande – også med medlemmer af De Seks. Denne europæiske ligestilling opnås, som forholdene tegner sig i øjeblikket, kun ved medlemskab. At vi samtidig gerne vil deltage i et demokratisk, politisk samarbejde på europæisk basis, hvor også England og Norge er med, kan næppe overraske nogen.

Jordproblemerne, dvs. spørgsmålene om adgangen til at erhverve jord samt om en vis planlægning af jordens anvendelse, har større betydning i Danmark end i mange andre lande.

Jeg tror, det hænger sammen med to forhold:

1. Nationalitetskampen i grænselandet, der lærte os, at et områdes nationale tilhørsforhold vil være stærkt påvirket af, hvem der ejer jorden.

Heraf må vi drage den slutning, at vi inden vor tilslutning til Fællesmarkedet må bestræbe os på at gennemføre en lovgivning, der sigter på at bevare dansk jord på danske hænder.

2. Det sociale synspunkt, at store spekulationsgevinster opnået på jord – ud over normal prisstigning på andre ting – vækker modvilje og anses for at være inflationsfremmende.

Vi skal søge at samle disse synspunkter i en ny lovgivning. Men ved formuleringen heraf skal vi have landbrugets struktur-forandringer i tankerne. Den må hverken sinkes eller hæmmes. Vi ønsker alle – også landmændene selv – at vort landbrug i Fællesmarkedet kan bære sig selv uden statstilskud el. lign. ordninger.

Til slut det økonomiske:

1962 var et år med vanskeligheder, men det var ikke noget dårligt år. Produktion og beskæftigelse satte nye rekorder. Det gjorde byggeriet også. Vi færdiggjorde ca. 32.000 lejligheder, og den rekord vil blive overtruffet i det nye år.

Men vi har alligevel et alvorligt boligproblem – ikke mindst for de unge. Regeringen vil i det nye år påny gennemgå bygge-situationen og se, hvilke

muligheder, den rummer.

Jeg læste i dag i en avis, at 1963 bliver et skæbneår for Danmark. Det er måske at sætte tingene lidt dramatisk op. Men noget er der om det.

Store fordelingspolitiske problemer skal løses. Og alle synes, de har noget til gode. Arbejdere, landmænd, funktionærer, tjenestemænd og skatteydere.

Vi må tilstræbe en helhedsløsning på disse problemer inden for det økonomisk forsvarlige.

Kun ved, at vi står sammen om fornuftige løsninger, kan økonomien stabiliseres, valutatabet standses og prisopgangen bringes til ophør.

Dette er det i dybeste forstand sociale krav, 1963 stiller til os. Lad os løse det i fællesskab.

Godt nytår!

Kilde

Mellbin, E. F., & Mellbin, F.-M. S. (2011). Nu gælder det Danmark! □: statsministrenes nytårstaler. (1. udgave.). Lindhardt og Ringhof.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Nytårstale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jens-otto-krag-nytaarstale-1963>